

T

Tas
Latwēefchudraugs
no ta 1838ta gadda.

Tà schahs 52 lappas fauz,
fo pa to gaddu mihleem Latweescheem par preeku un mahzibu,

zittu tapatt Widsemmes kà Kursemmes mahzitaju palihgu

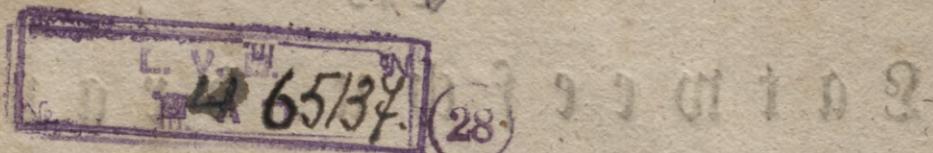
irr lizzis drikkelt

Herrmann Trey,

Rihges pilfatâ wezzakais mahzitais pee Zahna-basnizas, dwehselu gans teem nabbageem
Zurga-muischâ, beedris teem Latweeschu wallodas kohpejeem u. t. j. p.

530

Rihgå
drikkelts pee W. F. Häcker, geenigas rahts grahmatu-drikketaja.
1838.

16648 1881 03 01

16648 1881 03 01

Brihw briekht,

pehz tahn eeksch likkumeem nospreestahm sinuahm.

Rihgâ, No juhrmassas gubbernementu augstas waldischanas pusses:
tai 29. Dez. m. deenâ,
1838tå gaddâ.

Dr. C. E. Napiersky.

1881
S. L. NAPIERSKY
RIGA

Tas Latweeschu draugs.

1838. 6 Janv.

1ma lappa.

Taunas sinnas.

Is Pehterburges. Pahr to nelaimi, ka Keisera mahjas-pils 17tå December ugguni noslihke, mehs wehl zittas sinnas dabbujuschi, ko te saweem lafitajeem fluddinasim. — Abbi Keiseri lihds ar wezzaku dehlu to laik ne bija mahjäas, bet bija leelä kummedian nammä. Kad tur nu Keiseram ta sinnu no tahs nelaimes atnahze, tad tuhlin pats dewahs prohjam, bet Keixerenei ne ar wahrdi ne teize, kurp eijoht. Degdamä pilli atnahjis, wissipirmak gahdaja pahr to, ka tohs behrnus dabbuja ahra un wedde us to pilli, ko fauz: A-nitschkowes. Tik tad wisch suhtija pee Keixerenes un likke winnai fazziht, ka mahjäas gan ugguns eshoht nahjis walkä, bet ka jau tee behrni eshoht westi us to ohtru pilli un wissi spriegti un wesseli. Pa tam wisch arri, no firds wehledams, ka Keixerene ne dabbutu patte tahs breefmas redsehte, winnu likke luhge, arri dohtees turp, kur tee behrni eshoht. Un kad winna nu arri jau teesham gribbeja aibraukt pee saweem mihleem behrnineem, tad wehl us reis atgahdajahs, ka weena no winnas mahjas-preiseleinym diki. Plimma tur gulloht pilli, un ka pee tahdas breefmas gan lehti warroht notikt, ka laudis steigdamees paschi isglahbcees, to nabbagu plimneesi aismirstu. Tapehz Keixerene us weetas patte brauze turp, likke to dokteru atnahkt, un ne dewahs agraki prohjam, pirms wissu jau bija nospreeduse, ka ta plimma ar sawu gultu klussinam un ar sinnu is degdamas mahjas eshoht ja-ness ahra. Tik scho mihlestibas darbu darrijufe, dewahs no tahs breefmas weetas prohjam un brauze pee saweem behrneem, pahr kurreu dsihwibu, tohs eeraudsidama, winna ar assarahn Diewam pateize. — Zaur scho nelaimi arri 13 wihri, kas palihdseja dsehst un glahbt, irr atradduschi nahwi; pahri zitti laudis tikke eewainoti, bet gan zerre, ka wehl buhfchoht dsihwotaji.

Is Leepajas. 1mä November tur 18 zilwei us reis palikke slimmi, tahu ehde enu ee-ehduschi, ko no zuhku un tellu galwahm is-wahra un ko Wahzeeschi fauz par kopkehs (Kopfkäse). Iswehme wissi pasatas glohtes, wisseem arri gahje zaur, galwa reibe un sahpeja, spedeejs un plahpes usnahze, firds drihs pawissam gihbe nohst, mehle rahiijahs druszin faufa, rohkas dsihple ahtaki sahze puksteht un tatschu fweedri ne nahze wis. Nomirre nabbagu behrninsch, 11 mehnescus wezzumä, kas trihs zauras stundas bija weh-

mis un arri jau preefsch tam lohti bija wahrdsis. Tee zitti zilwei wiſſi pehz
pahri deenahm atkal palikke wesseli, un kad dokters behrna meefinu usgreese un
ismekleja, tad ne atradde ne ko, kas to leetu warreja isſkaidroht. Daschi fakfa,
fchi nelaime zaur to effoht nahkuse, ka to ehdeenu tahlā dselses grahpī wahri-
juschi, kur zittās deenās seepju fahrmu bija glabbajuschi; bet mehs dohmajam,
ka gan nedf tam tihram dselses grahpim, kur to ehdeenu eefschā wahrija, nedf
teem fahrneem, ko zittkahrt tur glabbaja, ta waina buhs bijuse, un labprah̄t
gribbam sinnah, woi schis ehdeens ne arri tur, kā jau arween pee Wahzeescheem,
pehz iswahrischanas eefsch warra traufa jeb pormes fabeeſe; jo
daschreis gaddahs, kā no tahs pormes, lai fchi arri buhtu labbi isalwota, tatschu
zaur twaikeem teem taukeem pa mallahm satsch mettahs wirſu un ehdeens paleek
gluschi neweffeligs.

• Tahs ihfas sinnas par muhſu pasauli jeb semmi 20tais gabbals.

Dahnu walste. Kad no Sweedru semmes deenas-widdus gabbala us wal-
kara puſſi brauz, tad brauz pahr to johmu jeb juhras gatwi, ko Sundu fauz,
woi arri pahr to juhras atteku, kurrat wahrd Kättegat, un tad atnahk Dahnu
semme. — Dahnu walste irr masa walste. Ta bes weenas fallas, par ko ihpa-
fchi ja runna, un ko Jyllandu fauz, tik 1020 lauka juhdses leela, bet eedſhwō-
taji tur gan, prohti, pehz ta semmes leeluma, jo tur 2 millioni dſhwō.
Winna naw weenā gabbalā, kā Kreewu un Sweedru semme, bet tur irr weena
leela puſſ-falla un dauds wesselas fallas. Ta Dahnu semme patte, prohti ta
walstes valla, kas sharp Sweedru semmes un Wahz' semmes, irr bes augsteem
kalneem un gan drihs gluschi klaja. Arrt tur mas meschu un purru. Weetahm
gan dauds fmiltis, bet ta wiſſu leelaka valla gan labba maises semme. Arri
lohti labbas plawas un gannibas tur irr. Tee laudis paschi labbi semmes koh-
peji, lohpu un ſirgu audſinataji un sweineeki. Maise winneem gan usaug, un
brangi lohpi un ſtalti ſirgi winneem irr; arri ſiwiſ deewsgan. Tahs wallodas,
ko tur runna, irr Dahnu un arri Wahz' walloda. Ta Dahnu walloda haect
ar Sweedru un Norwegereu wallodu. Ta tizziba winneem ta patte, kas mumis
un Sweedreem un Norwegereem, prohti: Luttera tizziba. — Tas pirmais un
leelakais pilſfehts irr Kopenahgen. Weens deewsgan leels un jauks pilſ-
fehts. Tur 120,000 zilwei miht un studentu ſkohla irr. Tee zitti pilſfehtci
naw leeli, bet mehs no ſcheem comehr peeminnam Elſingeeru un Krohn-
burgu. Abbi ſhee pee Sundas. Elſingeeru mehs tapehz peeminnam, ka gan
drihs wiſſi, kas no Dahnu semmes us Sweedru semmi gribb braukt, un kas no
Sweedru semmes ſchurp gribb atnahkt, ſchē pahr juhru pahri brauz. Sunda ſchē
tik puſſ-juhdses platta. Krohnenburgu atkal tapehz wehrā leekam, ka wiſſeem
fuggeem, kas zaur Sundu zauri brauz, ſchē tulle ja makſa. Schi tulle pa-
darra Lehninkam labbu eenahkschanu, jo katrā gaddā ſchē kahdi 12,000 fuggi
zauri eet, wiſſi tee, prohti, kas no Seemeta juhras us muhſu, un no muhſu

juhras us Seemela juhru brauz. — Tas lehnisch, kas pahr Dahnu walst
walda, irr Pidrikis tas staic. Wunsch dsihwo Kopenahgenē. — Bes Dahnu taggad
semmes paschias, pee Dahnu walstes wehl kahdas tahdas fallas peederr. No schahm
mehs taggad peeminnam Pereer-fallas un Ihlandi. Tahs Pereer-fallas,
furku skaitz 25, irr tahtu nohst no Dahnu semmes, seemeli, paschā juhkas widdū.
Tur mas semmes, fur kas warretu aupt. Wissu wairak tur kaila klinie. Gaiss
auks un nemihligs, un seema lohti garra un wassata ihfa. Labbiba mas us-
aug, bet sirgi, lohpi un aitas tur gan isdohdahs, tapehž ka tur labbas plawas
un gannibas. Sweija tur irr baggata, un juhras putnu us juhras kraesteem
brihnum' dauds. Ihlande wehl tahlaika un wehl wairak seemeli, bet no schahs
fallas nahkofschā gabbalā gribbu stahstiht.

....g.

• Dahwida 46ta dseesma, pehz wezzas wihses.

1.

Deews Rungs irr muhsu stipra pils,
Kur behdās warram twertees,
Swehts paligs, kas muhs ne peewils,
Pee ka mehs warram kertees.
Weens bresfmigs eenaidneeks,
Kam grehkus darriht preeks,
Sirds nikna, dohma ween
Us faunu, naft' un deen";
Gan ghuhti no ta glahbtees.

2.

Ak muhsu spehzisch lohti wahjsch!
Mehs ahtri semmē kluhpam.
Jel palihds, mans pestais,
Kam Deewa spehks us luhpahm.
Lew Jesus Kristus wahrd,
Kas tappis krustā kahrt;
Lu weenigs Deewa wihrs,
Kas zilweks firdi tihrs!
Sneedz Lu mums kawas rohkas! —

3.

Lai niknu lauschu gan irr dauds,
Kas schkeet muhs wissai pariht;
Mehs temehr esam Deewa drauds,
Tee mums ne ko warr darriht.
Eeksch wile' un tumfibas
Tee labprahf paslehpjahs;
Bet Deewa tohs gan pasibs
Un laika sawalihbs;
Weens wahrdinch spehj tohs aisdsiht.

4.

Lam Deewa wahrdam ne buhs rime;
Lai trakko, kam tihk trakkoht.
Deews ne liks wissai pohtā grimt;
Muhs isglahbs, wahrdu fakkoht.
Kad gohd' un mantas raut
Gribb, paschu meefu kaut,
Lai noteek Deewa prahs!
Teem labbums buhs ne kahds,
Mums debbees mantas paleek. R. S.—z.

• Jauna gad da eefahkumā.

Meld.: Kas Deewam debbesis leek waldiht.

1.

Jau wezzais gads irr prohjam gahjis
Un jaunais atkal eefahzees;
Domehr ne kad naw muhs atstahjis
Tas wissu-waldigs, spehzigs Deews!
Me kad tas wahrd neteefigs tils:
"Kaut pasaul' suddihbs, Deews paliks!"

2.

Gohds Deewam, kas muhs usturreja
Lihds schim ar sawu spehzibu,
Un kas kā Tehws mums nowehleja,
Kas derrigs bij' par usturru;
Wunschis bija valihgs truhzibā
Un glahbezis katra nestundā.

3.

Gan nahwe zittus no mums schihre,
Ko mehs itt labbi pasinnam;
Ir jauneklu dauds kappâ ihre,
Ko wehl ar affrahm peeminnam;
Bet muhs tas wahrd's eepreezina:
"Tee meera walstî eegahja."

4.

Ka pafaulê naw pastahwiba,
To redsam dauds un daschadi:
Dauds wezza gadda eefahkumâ
Bij' tâ, — kas taggad zittadi.
Tâ laiki mainahs — un teem libds
Skreen ahtri muhsu muhscha brihds!

5.

Lapat schis gads, ko taggad fahkam,
Buhs pahrwehrtigs un — issuddihs;
Un mehs neweens nepateikt mahkam,
Ko labbu tas mums atnessihs.
Lai buht! Mums Deews par tehwu irr,
Un tas mums labbu ween pefschikir.

6.

Us tew, ak Lehwos! mehs azjis zellam
Scha jauna gadda fahkumâ!
Un tew, no ka firds-preeku fmeillam,
Mehs dohdamees ustizzibâ:
Ussfatti tu muhs schehligi,
Un, ko mehs luhsam, paklausi.

7.

Apdahwini ar jaunu spehku
Lahs lauschu tautas paßaulê,
Ka labbu darra, atmelt grehku
Un tihscham nestreen nelaime.
Un kas wehl maldahs tumfibâ,
Lohs weddi gaifmas klausumâ.

8.

Lai tawu svehtibu sel manna
Lee, kas apstrahda tihrumus.
Lai nesuhd tawa bihsachana
Teem, kas wald' augstus ammatus.
Un aplaimodams siiprini
Sel muhsu augstu Leiseri.

9.

Palihs' teem, kas pahr diwehs' lehm gahda,
Ka sawu darbu tikkuschi
Lee tawa wihsa-kalnâ strahda,
Un winnu darbus weizini.
Lai nekad welti puhlejahs,
Bet labbus auglus fakrahjahs.

10.

Apgahda arr' tohs isfalkuschus,
Pahrwehrfdams behdas preeka teem;
Un ustaisi tohs panikhuschus;
Apschelosees pahr bahriuem!
Lai sel ar preeku katris mann,
Ka tu kâ Lehwos to mihlo gan.

11.

Dohd' katram mihlu wesselibu,
Kas manta schè wiss'dahrgaka;
Pasargi arr' par nebehdbu,
Ja pohtsiht to kas fahrdina. —
Lai noteek tâ, kâ tu gribb', Deews,
Lad wiss gan labbi isdohfees.

12.

Pahr wissahm leetahm muhs sel waddi
Us zellu, kas tew patihkams,
Ka mums, kad beldahs muhsu gaddi,
Laws muhschiggs meers teek mantosams:
Lad eewedd' muhs, kur muhschigi
Buhs preeki nekad beldsami. — s — n.

S undinachana.

Krihzburges pilli lai 25ta Bewrar-deenâ tee zilweki atnahk, kas zittu no Krihzburges frohgeem gribbehs nemt us renti; jo tad tur neween katram isteiks, ko tam tur-flaht waijaga finnaht, bet arri tohs frohgus paschus, woi us weenu, woi us wairak gaddeem, no nahkoscheem Jahneem rehkinahts, teem isdohs, kas to wissleelaku renti foohlis.

P. v. Drachenfels.

Brihw driskeht. Mo juhmallas-gubbernementu augstas walbischanas pusse;

Dr. C. E. Napier sky.

Latweefchu drauga peelikas lappas
pahr sahtibu un winnas beedribahm.

Nº 1.

T a u n a s i n n a .

* Is Widsemmes. Paldeews tam mihtam Debbefs. tehwain! Mehs dsihwojam tahoðs laikðs, kur svehta garra puhschana gan drihs wissur teek manni-
ta, un kur, tam garam puhtoht, dauds weetås jauna dsihwiba rahdahs eefsch
mirronu kauleem, un kur daschs sapuis un nokalts kohks atkal jaunas lappas is-
dsenn. Jau dauds weetås zaure sahtibas beedribahm leela svehtiba rahdahs, ne
ween tikkai pee beedru laizigas buhschanas eefsch pasaules, bet arri pee winna
nemirstamahm dwehselehm. Jo to ne weens ne warr leegt, ka brandwihns
irr ka kahds elka-deewas, tam muhsu deenås tuhktostohsch reis tuhktostohsch zilweki
naudu un mantu, laulibas laimi un meeru, meefas un dwehseles wesselibu, lai-
zigu un muhschigu labklahschani par uppuri nodohd. Juhs sinnat, ka kristigi brahli
eefsch Seemel-Amerikas bija tee pirnee, kas to atsinnuschi, fabeedrojahs fawa-
dås beedribås, un usnehmåhs, tam elka-deewam, ka wahrds: brandwihns, ar Deewa,
wa palihgu pretti darbotees. Un winna darboschana naw welti bijusi; winni
augsti teizamus darbus padarrijuschi, dauds wairak ne ka pehz zilweki dohmahm
warreja zerreht, — bet tam Kungam ween pederr tas gohds, — winna wahrds
lai irr augsti flawehts! Wunsch sahtibas beedreem un kohpejeem zellu irr rahdi-
jis un par palihgu bijis. Pateesi, tas padohms un tas darbs no Deewa, jo
Deews winnu svehtijis un ar leelu spehku wairojis. Wahzsemme wisswairak
augsti geenijams Pruhesch. Lehninsch kristiga prahra siho leetu irr wehrå lizzis;
tur laudis lihds schim ikgaddus par feschdesmits tuhktostohsch reis tuhktostohscheem
dahldereem brandwihnu dsehrusch. Alk tawu leelu naudu! Bet wehl dauds lee-
lakas irr tahs tuhktostohsch kahrtigas behdas, kas zaure tahdu dserfchanu ne pahr
dsehrejeem ween, bet lihds ar winneem pahr ne-isfkaitomu lauschu pulku nahk!
Kas ne sinn, ka schis dsehreens wisswairak wainigs, ka zilweki par nab-
hageem paleek un wissadås grehkðs eefriht? Tadeht nu arri tur laiks bija, no
meega zeltees, un tam elka-deewam wairs ne falpoht! Pats schehligais Leh-
nisch, famu lauschu ihstenu labklahschani apdohmadams, irr pawehlejis, no wee-
nas masas grahmatinas, kurrai wirsraksts: "par brandwihna dserfchanas labbumu
un nelabbumu," — desmits tuhktostohschus gabbalus bes mafkas wisså sawå walsti
isdallih. — No Enlenderu semmes raksta, ka sahtibas beedribas tur jau ar
tahdu spehku strahdajuschas, ka aispehrñajå gaddå tschetsimis diwidemits tuh-
ktostohschus dahlderus masak mafsoja par brandwihna eeweschanu. — Ar leelu pree-
ku es jums warru stahstih, ka arri muhsu Widsemme gan drihs ne weena draudse
ne buhs, kur kristigi laudis ne sahk jo deenas jo wairak apdohmaht ta Apustula
Pahwita wahrdus: "Ta naks irr pagahju si, ta stunda mums irr zel-
tees no meega! Lai mehs itt ka deenå staigajam, ne rihschanas un
plihteschanas; bet apwelzeet to Kungu Jesu Kristu, un ne apkoh-
peet to meesu us kahribahm." (Neem. 13.) — Gan teesas wehl naw wallu
lahwuschas, sawadas beedribas eezeit, bet tak augustaka Widsemmes waldischana

wehl laudim naw aisleegusi, pee mahzitaja sawu apneinschanu sikt usrakstiht.
Jo mums wisseem jau ka kristigas draudses beedreem nahkahs, no wissa spehka
niknahm kahribahm pretti turretees. Paldeews tam schehligam Tehwam debbesis,
ka winsch tik dauds kristigeem brahleem firdis irr kustinajis, garrâ fabeedrotees, un
tam elka-deewam pretti darbotees, kam lihds schim dauds, dauds dwehseles wairak
kalpojuschas, ne ka tam Kungam Kristum, kas tahs irr dahrgi atpirzees ar sa-
wahm svehtahm assinim. Lai arri elka-meschs ar weeuu zirteeni naw nozehrtams,
tak winnu ar dauds zirteeneem nozirtihs. Zahdâ kristigâ prahâ ne fenn Nei-
Yorke pilsfehtâ eeksch Seeme - Amerikas buhmannu-ammats sapulzejahs, scho
padohmu spresdams: "Mehs, buhmannu-ammats Nei-Yorke pilsfehtâ, esam
apnehmuschees, no wissa spehka nesahibas lohksam zirwi pee fakni peelik, un to
nozirst, un pastahwigi ar Deewa palishgi puhletees, ka scho kohku lihds ar wif-
seem fakneem un sareem isnishzinajam. Tapehz apfohlamees, no schahs deenas
ikkatra reibinadama dsehreena baudischanan atmest, un us to dsiltees, ka arri fit-
tus,zik spehdami, no ta noturram." Kaut jelle wissi, kas scho lappu lassa,
tahdu paschu padohmu nospreestu! Scho zirwi juhs arridsan warrat rohka nemt,
mihki lassitaji, jebeschu ne buhdami buhmanni. — Nu tad, leezeet rohku pee darba
eeksch Deewa waheda! Juhs sinnat, zik dahrga ween a dwehsele tam labbam
gannam, kas sawu dschwibu dohd par tahm awim; — kas dewindefimits un de-
winas awis atskaj tuksuest un noeet pehz tahs ween a pasudduschas. Ko
tad nu sajjisim? Zaur sahtibas beedribu puhlefchanu jau dauds tuhktshochi
atgreesti no grehku zelleem, dauds tuhktshochi pamahziti un luhtgi, un apdoh-
migi palikkusch, to dserfchanas-zellu ne mas naw usnehmuschi. Nu tahs
durwis irr aisslehgta, zaut kurrahn lihds schim eelausahs nabbadiba, grehki,
un laizigs un muhschigs pohts; bet ta lihds tahs durwis ~~arwehreas~~, zane
kurrahn taisniba, meers un preeks atkal warr ee-eet firdis. Pateest, ar
brandwihnu arridsan muhsu starpâ wehl rohnahs paganu-buhschana — elka-
deewiba, ar elka-nammeem, ar elka-preestereem un elka-svehtkeem. Kas ne
gribbetu garrâ uu pateesibâ kareu zelt prett tahdu eenaidneeku? Liksim rohku
pee darba! Isglahbsim brahku un mahsu dwehseles no muhschigas pasufchanas!
Darbosimees wissi un fabeedrosimees garrâ, ta Kunga deht zihnicees prett scho
lauschu pohtitaju un eenaidneeku, ar taisnibas brunnahm pa labbat un kreisai roh-
kai! Zahdâ zihnicchanâ tas Kungs mums flaht stahwehs; un ja winsch preeks
mums, kas tad buhs prett mums? Gan sinnams, schê arri duhmi zeloses, kad
ugguns fahk degt; duhmi laudim ozzis grausih; zitti, kas sawâs dohmâs jau
swehti un taisni un beswainigi, un kas to leetu ne gribb atsiht un apdohmahr,
dusmigi paliks, un gribbehs mums bailes darriht. Bet mehs labprahf wissi to
pazeecham, edohmadami ta Kunga wahrdus: "Eeksch tahs pasaules jums beh-
das buhs; bet turrait drohschu prahf, es to pasauli esmu usworrejis." (Jahns.
16, 33.)

(Scho paschu lappu arri fempischki pee mums warr dabbuhrt pirkf par 5 kapeikeem
kappera tanni issabâ, kur "to katweeschu draugu" isneddet isballa.)

Brihw driskeht. No juhmallas-gubbernementu augstas walischanas pusess:

Dr. C. E. Maierovsky.